

TARİHİ TÜRK DİZİLERİNDE (NE VAR, NE YOK)

ALTAN EKMEN

TRT'de yayınlanan tarihi diziler, insanımızda tarimizi tanıma, atalarımız ve geçmişimiz hakkında fikir edinme ve geçmişten ders çıkararak geleceğe daha güvenle yürümek konusunda önemli bir sorumluluğu yerine getiriyorlar.

Bu tarihi sorumluluk TRT' nin izlenme oranlarını artırırken gençler, orta yaşlılar ve büyüklerimizin tarihe olan ilgisi de dizilerin başarısı oranında arttı. Bu başarı Türk dizilerin dünyada ilgi görmeye başlaması ve dizi film sektörünün ülkemizin ekonomik kaynaklarından birisi olmasına paralel gelişti. Şimdi gelelim dizilerde olanlar ile olmayanlara;

DİZİLERDE OLANLAR

Türk kadınının duruşu ,toplumsal ve sosyal statüsü ve tarihteki rolü doğru anlatılmış, Toyda bey olmadığı zaman toya başkanlık edebilen, savaşmayı bilen ve savaş aletlerini kullanan, ata binen; bunların yanında ekonomik faaliyetlerin icrasında obasının ve otağının kıymetli bir ferdi olan kadın, kilim dokuması, sürülerden elde edilen et ve süt ürünlerinin işlenmesi ve benzeri konularda tarihte nasılsa filmde de öyle anlatılmış. Peki biz bunun böyle olduğunu nerden biliyoruz? Benim çocukluğumda filmde gösterilen kilimler ve kilim tezgâhları bizim ve komşu evlerde de vardı. Annemden bir büyük kuşağın giydiği kıyafetler ile filmde gösterilen kıyafetler bire bir aynı. Hatta kadınların kafasına taktıkları gümüş işlemeli taçlar benim büyüklerimin çoğunda vardı. Annem anlatırdı: onların gelinlik dönemlerinde düğünde ilk alınması gereken şey: gümüş gelin tacı imiş..

Filmlerdeki Türk kadınının kıyafetindeki zarafet ve ihtişamın yanında, O'na kimlik ve şahsiyet kazandıran bu tarzda giyinmiş atalarımız. Modern toplumun kadına yüklediği misyona bakınca Türk kadınının kıyafetindeki bu ihtişamı daha iyi ayırt edebiliyoruz. Günümüz kızlarının nişan elbisesi olarak giydikleri elbiseye benzer tarzda kadını güzel kılan ancak kadını başkalarına göz hapsine almayan, kadına süs eşyası muamelesi yapmayan güzellikte bir giyim tarzı. Belki kızanlar ve karşı çıkanlar olacaktır ancak tarihi gerçek odur ki, Türk kadınının İslamiyet'i kabulünden önceki toplumsal kimliği yine böyledir. Eski Roma, eski Mısır, Arap ve Avrupa medeniyetlerinde kadına reva görülen köle ve cariyelik Eski Çağ Türk toplumlarında yoktur.

....

Yine tarihi kahramanlar ile tarihi olaylar arasındaki doğruluk ve benzerlik filmlerde korunmuş, herhangi bir film kahramanını internet ansiklopedisinden araştırınca filmdeki rolüne benzer tarihi geçmiş ile karşılıyoruz.

Osmanlının kuruluşundaki adaletile hükmetme, mazlumu koruma, Allah için savaşma ve halka karşı şefkatli olma gibi özellikler güzel anlatılmaktadır.

Özellikle yükseliş Selçuklu dizisindeki Nizamülmülk karakteri ile devletin liyakatli kişiler ile yönetilmesi hususunun çok güzel işlenmiş olması önem arz etmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere Nizamülmülk gibi liyakatli yardımcılarını veya bürokratı olan devlet adamlarının işi daha kolay, o ülkenin halkı daha emin ve geleceği daha parlaktır.

Türk tarihinde sadece aykırı rubaileri ile tanınan Ömer Hayyam'ın devrinin en iyi astronomi ve matematik bilginlerinden biri olduğu, bu gün İran ve Afganistan'da kullanılan celali takvimin onun yaptığını ve Selçuklu devleti için ne kadar önemli olduğu da filmde doğru anlatılmaktadır. Güneş yılını esas alan ve bir yılın 365 gün 6 saatten oluştuğu hatta dört yılda bir artık günün dahi hesaplandığı bu takvimi Osmanlı devleti de kullanmıştır.

DİZİLERDE OLMAYANLAR

Selçuklu dizisindeki Hasan Sabbah anlatılırken onun asıl halkı kandırmak için kurduğu "yalancı cennet" ten bahsedilmemektedir. Oysaki bu önem arz eder. Onun

haşhaş ile uyutup yalancı cennette uyandırılan kişilere “ eğer Hasan Sabbah uğruna ölürseniz bu cennete girersiniz” şeklindeki düzmeceyi sayesinde onları birer suikastçı yapmış ve Selçuklu devlet adamlarının çoğu bu şekilde şehit edilmiştir. Dizi senaristinin “yalancı cennetten ve haşhaştan” bahsetmemesi belki gençlerde haşhaşa karşı bir ilgi alaka oluşmaması üzerinedir diyoruz.

....

Tarihi diziler içerisindeki bana göre en başarısız olanı Abdülhamit'i anlatan dizidir. Bu dizide Abdülhamit'in zekası, siyasi dehası, devlet adamlığı ve imparatorluk için ne kadar vazgeçilmez olduğu anlatılırken büyük bir yanlış yapılmaktadır. Abdülhamit'in bu yönleri üzerinde o kadar çok tekrar ve o kadar çok ısrar vardır ki, adeta padişah bir gün hastalansa imparatorluk o gün çökmekte, o gün devlet adamlarının aldığı kararların hepsi yanlış olmakta ve dahası denklemden padişahı alınca koca imparatorluk sığır çıkarmaktadır. Öyle ki, borsa düşünce padişah kişisel serveti ile borsayı kurtarmaya çalışmakta, şehzade oğlu vasıtasıyla gizli servisi kontrol etmekte, zindanın anahtarını kimseye güvenmeyip cebinde taşımaktadır. Çevresindeki herkes bir bir hain çıkmakta, her güvendiği devlet adamı ya masonlar ya da yabancı elçilerin adamları tarafından kandırılmaktadır.

Ve yine filme bakılınca koskoca imparatorluğu yöneten padişahın bütün zamanı İngiliz, Fransız ve Rus elçileri arasında tertipler yaparak geçmekte; onları birbirine düşürerek ya da menfaat çatışması yaparak imparatorluğu korumaktadır. Şahsi kanaatim odur ki Abdülhamit'i filmde gösterildiği gibi izleyince onun dehası ve zekasından daha çok yalnızlığı, devlette teşkilatlanamadığı, güvenilir devlet adamı yetiştiremediği ve Osmanlının ihtişamından eser dahi görülmediği anlaşılmaktadır. Bu durum O'nu yüceltmeye çalışırken farkında olmadan devletimizin itibarına ve onun manevi şahsiyetine zarar vermektedir. Abdulhamit dizisindeki bu duruma sebep olan şeyin dizinin senaryosuna dışardan müdahale yapılması ya da hesapsız telkinler olabilir. Türkiye'de anayasa tartışmaları varken dizide kanuni esasi (meşrutiyet anayasası) tartışmasının olması, ülkemizde Kanal İstanbul tartışmalarının arttığı dönemde dizide İstanbul- Bağdat demir yolu tartışması gibi pek çok konunun çakışması tesadüf olmasa gerek.

Tarihi karakterler üzerinden günümüz gençliğine ufuk aşılama tarih bilinci oluşturma, atalarıyla gurur duyup büyük işler yapma telkin edilebilir bu doğru olandır. Ancak tarihi olayları ve tarihi şahsiyetleri günümüz konuları ile ilişkilendirmeye çalışmak doğru değildir. Tarihin akışı geçmişte kalmış ve biz onu sadece doğru öğrenmekle ve ders almakla mükellefiz.

Tarihi karakterlerden günümüz sorunlarını çözmeyi beklemek doğru olmasa gerek. O nedenle dizi senaryolarının tarihin akışına bağlı kalması ve kendi meslektaşları tarafından yapılanlar hariç olmak üzere telkinlere kapalı olması daha iyi olur kanaatindeyiz.